

RESSENYA A ANTONI LÓPEZ QUILES I ABEL PUIG GISBERT, *ENSENYAR, COMMOURE I ADELITAR. NOTES DE PROPEDÈUTICA PER A RELLEGIR CORELLA*. VALÈNCIA, PERIFÈRIC EDICIONS, 2014, 318 PP, ISBN: 978-84-92435-64-7.

REVIEW TO ANTONI LÓPEZ QUILES I ABEL PUIG GISBERT, *ENSENYAR, COMMOURE I ADELITAR. NOTES DE PROPEDÈUTICA PER A RELLEGIR CORELLA*. VALÈNCIA, PERIFÈRIC EDICIONS, 2014, 318 PP, I.S.B.N.: 978-84-92435-64-7

MARCO ANTONIO CORONEL RAMOS
marco.coronel@uv.es

Universitat de València

Antoni López Quiles i Abel Puig Gisbert presenten en aquest volum una visió original i complexiva per a llegir Corella des de Corella. A. López Quiles, doctor en Filologia i professor Associat de la Universitat de València, aporta la tècnica filològica convertida en escalpel per a disseccionar l'obra de Corella a fi de tornar-la transparent des de la coherència dels seus propis pressupòsits retòrics, estètics i ideològics. A. Puig Gisbert, llicenciat en Història i Ciències de la Música i professor de Música, descobreix i palesa el reixat o canemàs més profund de l'obra del valencià basat en l'estètica matemàtica de la música i en la filosofia –platònica– del número. Els dos autors construeixen alhora un relat unitari i ferm que brolla d'un discurs meditat i compartit. Val a dir que aquest llibre és una aportació brillant i singular a la bibliografia corellana perquè deconstrueix l'obra completa de l'autor del segle d'or valencià, interpretant-la com un tot o un *continuum* gràcies a la teoria estètica i als postulats intel·lectuals que la unifiquen.

El volum s'estructura en set parts que responen a les set arts liberals. En aquesta mena de desmuntatge de l'obra de Corella és on el valencià manifesta la seua originalitat en conjuminar la tradició medieval amb els nous corrents de pensament i amb les noves tendències estètiques que s'obrin pas a la València del segle XV, exposada a la influència del renaixement italià. Corella repren el *trivium* i el *quadrivium* per a construir un nou concepte de saviesa i de coneixement que preludeja, en alguns aspectes, el segle XVI espanyol. Els autors d'aquest estudi, per tant, no sols han elaborat una acurada aproximació a l'autor de la *Tragèdia de Caldesa*, sinó que fan possible l'obertura de noves línies de recerca sobre el segle XV valencià en general i, en particular, sobre Joan Roís de Corella.

En tot cas, no cal oblidar que Corella no és autor de cap tractat sobre les arts, sinó que els responsables d'aquest assaig han escorcollat la seua obra per esbrinar quina aproximació a les arts havia fet el valencià tal i com es reflecteix a la seua obra. Per això el llibre té un caràcter propedèutic, perquè ajuda a rellegir a Corella des del pensament que subjau al seu quefer literari. Així, en la part dedicada al *trivium* –gramàtica, dialèctica i retòrica– queda palesada la manera en què Corella entén la producció, reproducció i transmissió de coneixements. En concret, en la part dedicada a la gramàtica, els autors analitzen la relació entre Corella i les seues fonts. Resulta especialment interessant el que els autors denominen metàfores o maneres de trasllat del món clàssic a la València del XV i *sintaxi* o actualització contemporània d'eixes *metàfores*. Al remat del capítol el lector s'assabenta de les tècniques d'apropiació i de reproducció de la tradició literària de la que Corella beu.

Aquest és el model que dona compte de tot el llibre: capbussar-se en les madeixes amb què Corella teix els seus textos. El món intel·lectual on s'insereix Corella i la seua obra queden relacionats especularment a través d'una intertextualitat que és més que reconeixement de fonts, perquè és descripció d'un imaginari que dona sentit al present corellà. Per això són interessants totes les descripcions que fan els autors sobre les tècniques de traducció i d'apropiació de fonts i tradició, però és més rellevant el quadre final que ofereixen eixes tècniques, és a saber, una nova obra coherent amb la tradició i un text que fa sentit des del present, perquè aquest ha quedat il·luminat amb la mateixa tradició.

El mateix plantejament explica sengles capítols dedicats a la dialèctica i a la retòrica. Mitjançant la dialèctica s'analitza l'origen dels postulats educatius i morals de Corella aplicats a la formació de la joventut i, al mateix temps, es desenvolupa la seua noció de *veritat*, que val a dir, el seu concepte de filosofia. Es diria que Corella té la mateixa prevenció que Plató, represa pels romans, davant una retòrica en mans d'immorals. La dialèctica conjura eixe perill amb l'exigència moral que constitueix el rerefons de tot el pensament corellà. Però tot eixe corpus ideològic no té finalitats purament especulatives, i és en aquest àmbit on aflora la necessitat d'aprofundir en la retòrica com art de la persuasió. És aleshores quan els autors estudien els pensaments corellans sobre la paraula, sobre els seus usos i funcions, en un mot, la seua *vis*. Corella apareix com un esculptor de la paraula, que pren la tinta per a escriure com si d'un acte sagrat es tractara. La paraula es l'autèntica eina que permet construir una societat. La bellesa del llenguatge és contemplació de la realitat i és compromís amb la vida i amb la saviesa.

Ressenya a López Quiles, Antoni & Abel Puig Gisbert, *Ensenyar, commoure i adelitar. Notes de propedèutics per a rellegir Corella*. València, Perifèric Edicions, 2014

En definitiva, l'estructura del *trivium* permet als autors presentar les estratègies amb que Corella descriu la realitat. Seguidament, amb l'ajut de les arts del *quadrivium*, explicaran com armonitza i mesura eixa mateixa realitat. L'aritmètica mesura la bellesa amb l'analogia del número, la subtileza de la música i la presència hermètica de les coses. La geometria transforma l'estil en una construcció que garanteix l'eficàcia –l'armonia– del missatge. L'astronomia obri el text al símbol i, el símbol, a la perspicuïtat que transforma una obra literària en un canon de saviesa. Finalment la música, com a ofrena sorgida de la magrana que conjuga totes les arts en la unitat de la tradició.

El llibre conclou amb un annex on es recull una edició de *La vida de la gloriosa Santa Anna, Obra del reverend mestre Corella e visió que véu a la porta de Senyora Nostra de Gràcia, Sepultura de Mossén Francí Aguilar i Lo jobí de Paris*, que, en última instància, són els textos més citats al llarg de la investigació dels professors López Quiles i Puig Gisbert. D'aquesta manera es tanca un llibre necessari a tot interessat en l'obra i figura de Corella. Un text que s'endinsa en un terreny nou i que obri camins nous a la investigació corellana.